plotom. Bolje, da gledamo črno, da vidimo v nasprotniku našem združene vse zlobne lastnosti, kolikor jih gre v črno človeško dušo, ne pa, da bi mu slepo zaupali, kajti on svojo pogubo skriva in je z židom v tem oziru pravi, rodni brat.

Na stražo toraj, slovenski kmetje!

Družba sv. Cirila in Metoda.

(Dalje.)

II. Lep sad utegnejo obroditi med slovensko mladežjo knjige, ki jih je naša družba darovala in razdelila po vseh pokrajinah. Tajništvo je po zapisnikih preračunilo, da je bilo raznih molitvenih, šolskih, podučnih, zabavnih knjig poprečno razdeljenih na Koroškem: čez 2500, na Štajarskem krog 1000, na Primorskem krog 700 in na Kranjskem 600, toraj približno 5000 izvodov. Ako temu pridenemo še razna učila in šolske pomočke, smelo trdimo, da je družba tudi v tem obziru dosegla svoj namen.

III. Nadalnji vspeh družbin so pač podpore v novcih, ki jih je vodstvo podelilo raznim občinam za zgradbe šol pod pogojo, da so in bodo učilnice slovenske. O dotičnih svotah obvesti slavno skupščino itak vodstveni tovariš gosp. dr. Vošnjak, kar spada v njegovo področje. Tajništvo naj sme le pristaviti: Vodstvo ima voljo vsem ustreči, vse take občine podpreti, — a dajte nam denarjev!

IV. Na Koroškem — utegnil bi kdo pripomniti — niste še ničesar dosegli. A pomislimo! Vsaka reč se ponatorno razvija. Res še nismo privojskovali slovenske šole, po kateri tako vzdihujejo naši bratje; a mobilizovali smo — čast in hvala posameznim rodoljubom koroškim — narodno armado, ki ne bo mirovala prej, da ne zmaga slovenska in katoliška šola, — poudarjam, gospôda moja. — „in katoliška“, — kajti ondi, žal, pojemlje verski duh, kjer je slovenska mladež izročena renegatnemu ali celó nemškemu učiteljstvu, ki vidi svojo glavno nalogo v tem, da naši deci ubija nemščino v glavo. V sedanjih ondotnih razmerah pač ne trdim presmelo, če rečem: Zgubijo slovenstvo, zgubijo tudi verstvo. Renegat zataji čestokrat tudi svojo vero. O, da bi merodajni faktorji vendar enkrat spregledali, da nevarnost ondotnemu ljudstvu ne preti od slovenstva, pač pa od nemštva!

Naših jednajst podružnic na Koroškem je vmesilo kvas narodni zavesti, katere, upamo, več ne bodo pogasili mrzli curki nasprotne sile. Če opazujemo ondotne kmete, v katerih še veje pravi verski duh, prirojena poštenost slovenska, kako so neustrašeni junaki v borbi za slovensko šolo, moramo jim izreči svoje občudovanje in globoko spoštovanje. Ker so njihove zahteve in prošnje utemeljene v božjih in človeških pravicah, pa tudi v naših državnih zakonih, morale se bodo prej ali slej uslišati; škoda je za nas, ker se zgublja čas — in zgublja ter odtujuje naša slovenska deca.

V. A še jeden vspeh smemo zabeležiti. Obče priznana je potreba primernega berila za slovensko mladež. Večkrat se je že poskušalo dajati na svetlo takih spisov, a iz raznih uzrokov — osobito denarnih — so zaostala enaka podjetja. Sosebno spečavanje je imelo zmirom svoje težkoče. Družba sv. Cirila in Metoda je neko sredotočje, krog katerega se zdaj še, hvala Bogu, zbira duhovska in svetna inteligencija, rodoljubne ženstvo in zavedno kmetstvo, torej je zelo pripravna izvesti gornji namen. Zato je njeno vodstvo sklenilo izdati „Knjižnico sv. Cirila in Metoda“. Povodom štiridesetletnice cesarjeve je prišel I. zvezek na svetlo, opisujoč bitje in žitje milega nam vladarja. II. zvezek pa seznanja mladino s praočetom naše cesarske rodovine, z Rudolfom Habsburškim. III. zvezek jej kaže preporoditelja slovenskega šolstva, Valentina Vodnika. Kritika v naših listih se je izrekla pohvalno, da, celo laskavo. Prvima snopičema veljavo povzdigne še to, da so ji na spoštljivo vodstveno prošnjo vis. c. kr. deželni šolski sveti na Kranjskem in Primorskem priporočili vsem podredjenim oblastvom v nakup in rašširjanje med mladež; od vis. deželnih šolskih svetov na Štajarskem in Koroškem pa še ni odgovorov. Izpeljivo pa je to podjetje, če pomislimo na svojih čez osemdeset podružnic. Ako vsaka razproda samo pol stotine izvodov, spravimo v slovenski svet vsakega spisa čez 4000 izvodov. Zato se usojamo častitim skupščinarjem to zadevo prav toplo priporočiti. V kratkem vodstvo razpošlje dotično okrožnico vsem podružničnim načelništvom. Ako se nam to obnese, razširimo knjižnici delokrog za razne pedagogiške spise po vzgledu „Hrvatskega pedagogijskega zbora“.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Natisek v kopitu.

V časih zapazi človek, da konj pošepne ali pa vzdiguje nogo, če stoji in to tako, da mu vidiš bolečino, samo kje da je ona, to se ne vidi na prvo, kajti nič se ne pozna ni na nogi, ni na kopitu kaka rana. Nje še tudi ni, pač pa se napravlja konju natisek in sicer na spodnjem delu, v meči kopita. Ako se namreč meso konju v kopitu stisne ali kje kako natisne, tedaj nastane ne samo bolečina v hipu, ampak začne se po gostem nabirati pod kožo in to je potem pravi pravcati natisek, enak temu, ki se nareja bosonogim dečkom, ako teko po kameniti stezi.

Kedar je pot, po kateri teče konj, dolga, trda, kamenita ali pa tudi zmrzla, primeri se najraji, da si konj natisne mečo v kopitu. Poleg tega pa je skorej zmerom še natiska kriv kovač, ki preveč izreže rog, pa tudi podkev, če je pretenka ali ne leži dobro na rogu, včasih, toda reje, podkev, če je predebela ali pa leži pretrdo na rogu. Ni treba, da še omenimo posebej, da se izgodi enako tudi bosim konjem, to pa tedaj, če se je rog na spodnji strani preveč zglodal.

Pomoči je v tem treba, vsaj toliko, da se natisek ozdravi, ne da zapusti hudih nasledkov za seboj. Pomoč pa ni težka. Napravi se zavitek iz platnenih cunj, kacih 5 ali 6 skupaj ter se namoči v mrzlo vodo. Za tem pa se izvžeme, pa ne do cela in ovije se kopito. Le-to pa se mora poprej izprati in če je podkev na njem, potegne se ta z njega. Mokri zavitek se pokrije na to s kako volneno cunjo ter se pritrdi pod „picljem“ s širokim trakom, tudi ne preveč na trdno.

Čez kacih 5 ur sname se ta zavitek s kopita ter se zameni z drugim in kopito se spere poprej z enako mrzlo vodo, dve do tri minoti. Ako se natisek še ni posebno močno unel, ozdravi kopito po tem zdravljenji v 3 ali 4 dnevih. Če se pa je jelo že nabirati v kopitu, treba pa je še nekaj dni za to, da kopito konju ozdravi. Gnoj se predere navadno v venci ali kroni kopita in rog se razdeli v časih nekaj od mesenih del kopita. V časih pa se izgodi to še kje drugje. Kedar izpira človek kopito, mora gledati na to, da odpravi ves gnoj, ki se ga je nabralo v natisku do onih mal. Tudi cunje, ki se snamejo s kopita, naj se spirajo do dobra, predno se dejo zopet okoli kopita.

Rezati pa v kopitu za to, da naj izteče gnoj, to ne kaže in tega tudi ni treba, kajti gnoj si napravi sam luknjo in sicer na tistem kraji, kjer izteče najlaglje. Ako so pa vreže v v mečo, napravi se rana in za-njo je treba zopet zdravila in to brez vse potrebe. Brez rezanja ozdravi natisek za pol časa ali vsaj za tretjino hitreje, kakor če se vreže v kopito.

Svetuje se semtertje tudi, da se naj obveže kopito z ilom in kravjekom. To ni krivo, toda bolj nesnažno je in v časih celo nevarno, ker se ne more vselej enako toplo déti okoli kopita in to je že krivo. Hladiti ni treba, najmanj pa je prav, če se vlije karbolova ali katera koli kislina na zbolelo kopito.

Ako pa pri tem zdravljenji, ki smo ga mi opisali, začne more biti rasti, kakor se pravi, divje meso — nemogoče ni, ker voda ni vselej enako hladno —, tedaj pa se naj vzeme nekaj mrzleji zavitek in tudi voda, s katero se poprej spira kopito, naj bode nekaj bolj mrzla.

Ne bo treba, da še omenimo, da je treba potem, ko je kopito ozdravelo, paziti na to, naj se podkev pribije tako, da ne pride žrebelj kje blizo na mesto, kjer je bila rana. Po naši misli je dobro, če še damo konju za tem časom nekaj oddiha ter ga ne vprežemo in za to še ne bode treba tako hitro podkve.

Sejmovi. Dne 7. oktobra na Dobrni, v Halberainu, pri sv. Heleni, v Mariboru, v Pišecah. Dne 9. oktobra v Oplotnici. Dne 10. okt. v Orešji (Bizeljske župnije). Dne 12. oktobra v Gradci.

Dopisi.

Iz Šmarskega okraja. (Nasvet.) Šole so se v mestih zopet odprle. Stariši dajajo svoje nadepolne sinove učit zato, da bi si mogli enkrat svoj kruhek ležje služiti. Namene imajo stariši dobre, pa tega ne premislijo dosti naprej, da stane učenje veliko. Se ve, da je ta njih nevednost po eni strani dobra. Veliko bi menj mladine študiralo, ko bi poznali naprej muke, pomanjkanje, britke solze v šoli, pri borni (ali prazni) mizi. Pisalcu teh vrstic se je tudi tako godilo. Pa zakaj je pripustil dobri, usmiljeni Bog, da so nekateri, ki imajo dobre glavice, tako revni? Gotovo zato, da bi si drugi premožneji z usmiljenjem nekaj za nebesa zaslužili, kakor pravi sv. Avguštin. — Revčeki, da revčeki so dijaki. V življenji letos 1. sept. umrlega gospoda Fošnerja se bere, kako slastno jim je dišalo, če so kje kaj dobili. Kakor volk so hlastali. Po cele dni so stradali in njih večerja je bila: mislili so si kos kruha in poleg namišljenega kruha so vohali pred bogato kuhinjo. Marsikateremu dijaku se godi še zdaj enako, posebno odkar je ljubezen zapustila veči del vse mestjane; ne marajo našim siromačkom dajati betvico kruha ali ostale jedi. Ta njihova trdosrčnost je zbudila novo ljubezen med Slovenci in med takimi Nemci, ki še ljubijo Boga in bližnjega in ž njihovo pomočjo se je naredila „dijaška kuhinja.“ Koliko darujejo dobrosrčni, radodarni rodoljubi, to vemo iz pogostih zapiskov. Plačilo jim ne odide. Nekaj bi se še pa dalo iz ljubezni še več storiti. Naj bi se v krčmah nastavile škatljice ali pušice s primernim vabilom; p. za uboge dijačke, za dijaško kuhinjo, ali kako drugače. Tu sem, v pušice bi naj devali radodarni pivci svoje doneske. Če pi pa ne hotel ali ne mogel krčmar pušice nastaviti, pa naj gosti med seboj pobirajo v ta namen; vsak krajcar bo prišel prav; in eden naj odpošlje vse ali da zanesljivemu možu. Na ta način bi velikim pripomogli nekoliko, da bi se le in lepo učili, in bi se vdeležili vsega dobrega, kar bojo izučeni dijaki storili tudi kje v drugem kraji.